

Crònica

El futur de l'Alta Garrotxa

Els dies 6 i 7 d'octubre van tenir lloc a Oix, a l'Alta Garrotxa, unes reeixides jornades sota el títol «Estratègies pel futur de l'Alta Garrotxa», organitzades per la Càtedra de Geografia i Pensament Territorial de la Universitat de Girona, el Consorci de l'Alta Garrotxa i la Institució Catalana d'Història Natural.

El primer dia, després de desgranar la llarga història dels intents i les propostes fracassades de protecció i conservació de l'Alta Garrotxa, es va donar pas a l'exposició d'experiències de gestió d'espais naturals de base municipal: Montserrat Grau, gerent del Consorci del Parc Serralada Litoral, i Gerard Rabat, batlle de Pi (Catalunya Nord), van remarcar la

importància cabdal de disposar d'un Pla Especial per gestionar correctament els espais naturals. A continuació, Ferran Miralles, del Departament de Medi Ambient, va exposar els principis dels anomenats «marcs estratègics de protecció». A la tarda va ser el torn de les fundacions privades de protecció de la natura: en primer lloc va parlar Francesc Giró, de la Fundació Natura, i a continuació Carles Carboneres, de la Fundació Territori i Paisatge; ambdós destacaren l'enorme interès de l'Alta Garrotxa com a enclavament singular en el conjunt català d'espais naturals protegits. Finalment, Anna Plana, gerent de la Fundació Privada per al Desenvolupament de la Garrotxa, va posar de manifest el privilegiat encaix de l'Alta Garrotxa en l'oferta de programes europeus com el Life o els Leader-Plus i Interreg.

El segon dia es van poder escoltar les veus dels principals agents implicats en la gestió i preservació de la zona. Primerament Josep Bou, delegat territorial a Girona del Departament de Medi Ambient, va anunciar la signatura d'un conveni amb el Consorci de l'Alta Garrotxa per desenvolupar conjuntament el Marc Estratègic de Protecció que ha de definir les actuacions prioritàries a realitzar en l'espai i, al mateix temps, va remarcar el compromís de tenir elaborat, en el termini màxim de dos anys, el Pla Especial. Després, representants de l'Associació de Veïns de l'Alta Garrotxa, de l'Associació de Propietaris Forestals Les Garrotxes, de les agrupacions de ramaders i caçadors i del sector turístic van exposar el seu punt de vista sobre les principals potencialitats i debilitats de l'Alta

Garrotxa i la seva incidència en el futur programa d'actuació del Consorci. Es van cloure les Jornades amb una concorreguda taula rodona.

Cal remarcar la preocupació i la voluntat reiterada de tots els participants per buscar un consens que permeti tirar endavant, amb garanties, els projectes de gestió i conservació de l'Alta Garrotxa, compatibilitzant-los amb la millora de la qualitat de vida dels seus habitants. Aquesta voluntat de consens ja es va començar a perfilar, atès que els diferents agents implicats no deixaren de reclamar una major actuació de l'Administració autonòmica per aconseguir una decidida i efectiva gestió de l'espai.

Josep Vila
Inès Carrillo

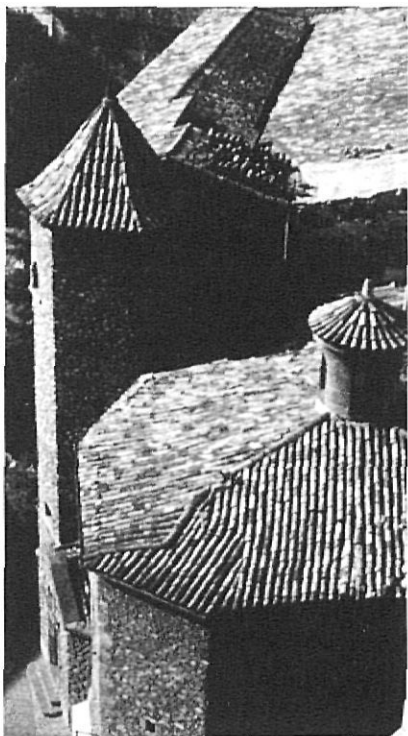
El Museu Etnogràfic de Ripoll, en suspens

Aviat farà vuit anys que, en aquesta mateixa Revista de Girona (núm. 152, p. 22), es va publicar la notícia necrològica d'Eudald Graells i Puig. El lector atent podia observar-hi, en la il·lustració del quart inferior esquerre, una fotografia de la teulada de l'Arxiu-Museu en obres.

La imatge resultava almenys tan profètica —lamento haver de fer-ho constar— com l'acabament d'aquell text: «I amb ell [i.e. Eudald Graells] desapareix inevitablement el museu que pensàvem conèixer». El passat dia 30 de novembre, en una sessió del ple-

El Maranyó,
una masia
de l'Alta
Garrotxa.

Una imatge profètica: la teulada de l'Arxiu-Museu de Ripoll.

nari municipal insípida i tristoia, es va confirmar el presagi: el Museu Etnogràfic de Ripoll (amb el subtítol d'«Antic Museu Folkloric Parroquial», per exigències del guió) es tancava al públic.

Es cloïen així més de setanta-un anys de treball, d'història i d'emotivitat. A les primeres dècades del segle, Tomàs Raguer i un grup de col·laboradors entusiastes iniciaven l'empresa sota la supervisió de Rossend Serra i Pagès, amb una orientació ideològica catalanista i conservadora. Eren el que s'ha anomenat Grup de Folkloristes de Ripoll, segurament el primer equip organitzat de recerca i col·lecció de materials folklòrics de Catalunya. Fruit d'aquells esforços van arribar a ser, per exemple, el primitiu museu —instal·lat en dependències de la desafectada església de Sant Pere, i més tard a les golfes del mateix edifici—, la publicació de la modèlica revista *Scriptorium*, l'arreglada de materials cançonístics que darrerament ha fet públics Maria Antònia Juan amb el títol *Cançoner del Ripollès*, o la creació d'un arxiu a partir dels fons històrics rescatats de la incúria del temps i dels homes (els de l'antiga comunitat

de preveres de Sant Pere de Ripoll, part dels notariais ripollesos...), així com la recollida de testimonis gràfics i verbals d'una realitat que el progrés bandejava ràpidament.

El projecte, però, era més ampli, i en part no va quallar. És el cas, per exemple, de la constitució d'una biblioteca pública, que a la pràctica va quedar limitada a l'aportació dels llibres personals i familiars de Raguer i a alguns volums procedents de l'antiga llibreria de Sant Pere. A partir dels anys trenta, amb la participació d'Agustí Casanova, es consolidà el projecte museístic prenent com a model el que a Arles havia impulsat Frederic Mistral.

Prova irrefutable de la importància i l'interès que suscitaven no sols aquests projectes sinó també les seves realitzacions, i de la preocupació i responsabilitat polítiques del moment, és que durant la Generalitat republicana, en plena efervescència d'esdeveniments, Tomàs Raguer esdevingués «funcionari» encarregat del museu, i se li assignés una partida pressupostària per a aquesta missió. D'aquesta època daten, entre d'altres iniciatives, una emprenedora política d'adquisicions i un intercanvi d'objectes procedents del llegat de Lambert Mata per llibres —majoritàriament de la biblioteca dels Raguer.

Fins i tot l'església va col·laborar al llarg d'aquest capítol, amb la cessió de l'immoble, amb l'apadrinament nominal i simbòlic sota la forma d'un patronat, i amb l'ajut prestat a títol individual per alguns dels seus membres, com els estudiants de capellà en la lectura del conjunt de pergamins que forma-

ven part de l'arxiu de Sant Pere, o les col·laboracions en la transcripció musical del *Cançoner* suara esmentat.

El penúltim capítol de la institució, ja en la postguerra, el va escriure gairebé en solitari Eudald Graells i Puig. Va ser aprofitar l'embranchada de les idees i de les realitzacions anteriors i la vinculació col·lectiva dels ripollesos amb el seu museu per ampliar-lo i orientar-lo en la seva especialitat predilecta: les armes de foc. Aneu a saber què hauria estat el museu fins avui si en lloc d'haver-se inclinat per la producció siderúrgica —que comptava amb florents industrials ripollesos contemporanis a qui demanar ajut, encara que no sempre amb èxit: Casanovas, Casals, Soler...— ho hagués pogut fer per la indústria tèxtil! En qualsevol cas, la recerca i la motivació pel folklore o les manifestacions etnogràfiques de caràcter més general van passar a un segon pla, en estat catatònic.

El museu, però, era ben viu. La sagacitat d'Eudald Graells el va dur a envoltar-se de col·laboradors fidels i eficaços, i a desconfiar dels polítics de torn. L'adveniment de mossèn Ramon Tuneu com a rector de la parròquia va capgirar aquesta trajectòria, enganyosa en la seva placidesa. Per por a ser desposseït o desautoritzat, Graells va arribar a un pacte amb l'Ajuntament, que es va formalitzar en l'erecció d'un nou patronat, unilateral, que s'enfrontava a la inoperant situació de dret. Com era d'esperar, la parròquia i el Bisbat no van acceptar aquesta «rebel·lió» i va començar, doncs, una guerra a estiracabells, estèril, que va deixar l'Arxiu-Museu en un estat

catalèptic del qual el conveni signat el 1992 entre el Bisbat, l'Ajuntament i el Consell Comarcal, amb l'arbitratge de la Generalitat, no l'ha reanimat en absolut.

Passats uns anys de magra supervivència –i a pesar dels esforços de Florenci Crivillé o dels altres membres de l'actual Patronat–, des del mateix Ajuntament, en absència dels (ripollesos?) membres del «braç eclesiàstic», se'ns informa d'allò que, en bona fe, sembla el més raonable i inevitable: tancar el museu per raons de seguretat (es revela, per la incontestable política dels fets consumats, el risc de la maleïda teulada). A canvi, això sí, hi haurà un projecte museològic que renovarà les estructures obsoletes. I el nou museu serà allò que aquells llunyans patricis, empesos pel seu voluntarisme, haurien somniat: un museu d'abast pirinenc, exemplar de les formes de vida socials preindustrials; serà no un, sinó tres: un complex de discursos museístics ben implicats en el territori i amb una gran capacitat de dinamització de l'entorn; serà la realització harmònica de les iniciatives de la parròquia, junt amb la *pacífica execució dels legítims interessos municipals*; serà el *non plus ultra* dels museus haguts i per haver; serà la síntesi d'iniciatives que durant tants anys no hem gosat tirar endavant (des del museu etnogràfic nacional, passant pel museu de la farga catalana i arribant al projecte *Scriptorium*...); tot això –i encara més– serà el fabulós nou museu de Ripoll... o no serà.

Jordi Mascarella i Rovira

L'hora d'El Pati

Del 14 al 17 de setembre es va celebrar a la Casa de Cultura i a la sala La Planeta, de Girona, la segona edició del Festival internacional de Teatre Amateur El Pati, organitzat per la Diputació de Girona.

Amb prou feines han calgut dues edicions perquè aquesta mostra hagi aconseguit la seva consolidació i la maduresa suficient com per projectar-la al futur, sense complexos i amb l'ambició necessària per convertir-la en un referent destacat dins del circuit internacional. El festival ha guanyat en solidesa –grups de nivell més homogeni, escenaris clars i preparats, organització professional, etc.–, en arrelament a la ciutat –els espectacles al carrer van ser tot un encert– i en utilitat per al teatre amateur de les nostres comarques, principalment per la contribució a desmentir per la via dels fets que «no professional» no significa necessàriament «de menys valor».

Però potser no ens interessa tant de recrear-nos en un èxit que al capdavant tampoc no té per què sorprendre l'organització –que disposa de mitjans, de persones i de marcs immillorables–, ni tampoc entrar a justificar l'existència del mateix festival –en una ciutat i en unes comarques on no anem sobrats de propostes d'aquest tipus–, sinó reflexionar sobre les oportunitats que s'obren a partir d'una experiència que proporciona uns indicadors tan satisfactoris.

Si en la primera edició va quedar clar que haver organitzat el festival havia estat un encert, i que

Actors de Singapur
al Festival El Pati
de Girona.

Pere Duran

en conseqüència calia donar-li continuïtat i un aixopluc més sòlid, en aquesta segona s'han assentat unes bases definitives sobre les quals caldrà anar construint: l'adaptació dels grups i del perfil de les obres a uns criteris coherents, que poden modular-se en les diferents edicions; la imprescindible pluralitat de països, cultures i llengües; la implicació en l'organització del teatre amateur gironí; la diversitat d'espais escènics, mantenint la funció vertebradora del pati de la Casa de Cultura; la vocació més festiva per damunt d'una orientació més corporativa o «acadèmica» del festival i de les activitats paral·leles que s'hi organitzen, etc.

A partir d'aquests fonaments –i de circumstàncies temporals concretes, com són les obres que s'han de fer a l'edifici de l'antic hospici de Girona– es poden posar damunt la taula nous reptes i noves propostes. ¿Podem aspirar, per exemple, a implicar-hi no només la ciutat de Girona sinó algunes de les capitals gironines que disposen d'infraestructures teatrals de gran nivell? El teatre amateur gironí, ¿s'hi pot involu-